

Міністерство охорони здоров'я України
Полтавський державний медичний університет

Кафедра медицини катастроф та військової медицини

«УЗГОДЖЕНО»

Гарантом освітньо-професійної
програми «Стоматологія»

«30» серпня 2024 року

«ЗАТВЕРДЖЕНО»

Головою вченої ради навчально-наукового
медичного інституту

Протокол від 30 серпня 2024 р. № 1

СИЛАБУС

ОСНОВИ ТАКТИЧНОЇ МЕДИЦИНИ

обов'язкова

рівень вищої освіти
галузь знань
спеціальність
кваліфікація освітня
кваліфікація професійна
освітньо-професійна програма
форма навчання
курс(и) та семестр(и) вивчення
навчальної дисципліни

другий (магістерський)
22 Охорона здоров'я
221 Стоматологія
магістр стоматології
лікар-стоматолог
Стоматологія
денна
2 курс 3 семестр

«УХВАЛЕНО»

на засіданні кафедри
медицини катастроф
та військової медицини

Протокол від 29 серпня 2024 № 1

ДАНІ ПРО ВИКЛАДАЧІВ, ЯКІ ВИКЛАДАЮТЬ НАВЧАЛЬНУ ДИСЦИПЛІНУ

Прізвище, ім'я, по батькові викладачів, науковий ступінь, учене звання	Гордієнко Людмила Петрівна, к.мед.н., доцент; Карамішев Дмитро Васильович, д.н.держ.упр., професор; Рожнов Валерій Георгійович, к.мед.н. Моїсєєва Наталія Віталіївна, к.мед.н. Прасолов Артур Євгенович Колачинський Віталій Гнатович Литвиненко Микола Іванович
Профайл викладачів	https://medcat.pdmu.edu.ua
Контактний телефон	+380963041791
E-mail:	medcat@pdmu.edu.ua
Сторінка кафедри на сайті університету	https://medcat.pdmu.edu.ua

ОСНОВНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Обсяг навчальної дисципліни

Кількість кредитів/годин – 3 кредити ЄКТС/ 90 годин, із них:

Лекції (год.) – 8 год.

Практичні (год.) – 40 год.

Самостійна робота (год.) – 42 год.

Вид контролю – підсумковий модульний контроль (ПМК).

Політика навчальної дисципліни

Політика навчальної дисципліни «Основи тактичної медицини» базується на політиці Полтавського державного медичного університету відповідно до Положення про організацію освітнього процесу в Полтавському державному медичному університеті (https://pdmu.edu.ua/storage/department-npr/docs_links/EXHOB4YrpFJqaqUWjwI3e7GhMA6TcAWDd7yVXYjO.pdf); Положення про академічну доброчесність здобувачів освіти та співробітників Полтавського державного медичного університету (<https://science.pdmu.edu.ua/academic-integrity/polozhennya-pro-akademichnu-dobrochesnist>); Правил внутрішнього розпорядку для учасників освітнього процесу Полтавського державного медичного університету (https://pdmu.edu.ua/storage/department-npr/docs_links/ycZUUg0fZUvD4QBZ4a18PWhTNJH8AbU6fANHzFAF.pdf) та інших нормативних документів (<https://pdmu.edu.ua/n-process/department-npr/normativni-dokumenty>).

Кожен здобувач вищої освіти під час проведення практичних занять повинен дотримуватись академічної доброчесності, що передбачає

самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання.

Здобувачам вищої освіти забороняється порушувати графік освітнього процесу і допускати невиконання навчального плану та індивідуального навчального плану без поважних на те причин.

Кафедра визнає результати навчання, здобуті шляхом неформальної та/або інформальної освіти в порядку, визначеному Положенням про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти в Полтавському державному медичному університеті (https://www.pdmu.edu.ua/storage/department-npr/docs_links/fKBks6cPo5jzq0brID6eI7LKTEAcqmrjdjrewYFvL.pdf).

Кафедра використовує можливості таких універсальних навчальних платформ, як «Prometheus», «EdEra», працює з іншими LMS-системами, а також здійснює контроль самостійної роботи здобувачів та перевірку засвоєного навчального матеріалу на платформі eAristo.

Опис навчальної дисципліни

Навчальна дисципліна «Основи тактичної медицини» закладає основи теоретичних знань та практичних навичок з тактичної допомоги на полі бою за сучасними військово-медичними стандартами, володіння алгоритмами організації надання медичної допомоги та лікувально-евакуаційного забезпечення, опанування навичок надання домедичної допомоги в бойових умовах, медичної допомоги, медичного сортування та евакуації поранених та хворих на догоспітальному етапі.

Пререквізити і постреквізити навчальної дисципліни:

Навчальна дисципліна «Основи тактичної медицини» базується на вивченні здобувачами вищої освіти обов'язкових та інших ОК згідно навчального плану.

Опанування навчальної дисципліни «Основи тактичної медицини» закладає основи теоретичних та практичних знань для організації медичного забезпечення військ (сил) за сучасними військово-медичними стандартами на етапах медичної евакуації, відповідно до навчальних дисциплін за програмою підготовки офіцерів запасу.

Мета та завдання навчальної дисципліни:

Метою вивчення навчальної дисципліни «Основи тактичної медицини» є ознайомлення здобувачів вищої освіти із метою та завданнями тактичної допомоги на полі бою, основними етапами лікувально-евакуаційного забезпечення та надання медичної допомоги під час бойових дій, опанування навичками надання домедичної допомоги в бойових умовах, сучасним алгоритмам медичної допомоги на догоспітальному етапі, медичного сортування та евакуації поранених та хворих відповідно до військово-медичних стандартів.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Основи тактичної медицини» є формування у здобувачів вищої освіти знань, умінь та

практичних навичок з основ тактичної медицини та безпеки, володіння алгоритмами надання домедичної допомоги пораненим в бойових умовах, медичної допомоги постраждалим на догоспітальному етапі в умовах бойових дій та за умов надзвичайних ситуацій, організації лікувально-евакуаційного забезпечення військ (сил), проведення заходів щодо організації індивідуальної, групової і колективної безпеки, забезпечення та застосування засобів індивідуального захисту в бойових умовах.

Компетентності та результати навчання згідно з освітньо-професійною програмою, формуванню яких сприяє дисципліна:

Компетентності згідно з освітньо-професійною програмою, формуванню яких сприяє дисципліна.

Інтегральна: Здатність розв'язувати складні задачі та проблеми в галузі охорони здоров'я за спеціальністю «Стоматологія» у професійній діяльності або в процесі навчання, що передбачає проведення досліджень і/або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог.

Загальні:

Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

Здатність застосовувати знання у практичній діяльності.

Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел.

Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.

Здатність працювати в команді.

Здатність ухвалювати рішення та діяти, дотримуючись принципу неприпустимості корупції та будь-яких інших проявів недоброчесності.

Спеціальні (фахові, предметні):

Спроможність діагностувати: визначати попередній, клінічний, остаточний, супутній діагноз, невідкладні стани.

Спроможність до організації та проведення лікувально-евакуаційних заходів.

Спроможність до визначення тактики, методів та надання екстреної медичної допомоги.

Спроможність надавати домедичну допомогу за протоколами тактичної медицини.

Програмні результати навчання згідно з освітньо-професійною програмою, формуванню яких сприяє дисципліна:

Встановлювати діагноз невідкладних станів за будь-яких обставин (вдома, на вулиці, у лікувальній установі), в умовах надзвичайної ситуації, воєнного стану, нестачі інформації та обмеженого часу (за списком 4).

Організовувати проведення лікувально-евакуаційних заходів серед населення, військовослужбовців, в умовах надзвичайної ситуації, у т.ч. воєнного стану, під час розгорнутих етапів медичної евакуації, з урахуванням існуючої системи лікувально-евакуаційного забезпечення.

Визначати тактику надання екстреної медичної допомоги, використовуючи рекомендовані алгоритми, за будь-яких обставин на підставі діагнозу невідкладного стану в умовах обмеженого часу (за списком 4).

Аналізувати та оцінювати державну, соціальну та медичну інформацію з використанням стандартних підходів та комп'ютерних інформаційних технологій.

Дотримуватися здорового способу життя, користуватися прийомами саморегуляції та самоконтролю.

Організовувати необхідний рівень індивідуальної безпеки (власної та осіб, про яких піклується) у разі виникнення типових небезпечних ситуацій в індивідуальному полі діяльності.

Виконувати маніпуляції надання екстреної медичної допомоги, використовуючи стандартні схеми, за будь-яких обставин на підставі діагнозу невідкладного стану (за списком 4) в умовах обмеженого часу (за списками 6, 7).

Результати навчання для дисципліни:

по завершенню вивчення навчальної дисципліни «Основи тактичної медицини» здобувачі вищої освіти повинні:

знати: поняття, сутність, основні принципи та алгоритми Tactical Combat Casualty Care, домедичної допомоги в умовах бойових дій та за умов надзвичайних ситуацій; медичної допомоги на догоспітальному етапі; основні компоненти організації системи медичного забезпечення та засоби індивідуального захисту; правила особистої та колективної безпеки та реагування на виникнення стресових ситуацій в екстремальних умовах.

вміти: оглядати місце події в бойових і небойових умовах; проводити первинний огляд постраждалого; визначати ознаки критичної кровотечі та порушення дихальних шляхів, інших бойових та небойових ушкоджень; надавати домедичну допомогу при гострих зовнішніх кровотечах, порушеннях прохідності дихальних шляхів, пораненнях та ушкодженнях, термічних і хімічних ураженнях, інших невідкладних станах; заповнювати первинну медичну та іншу супроводжувальну документацію на постраждалих; володіти: алгоритмами надання домедичної допомоги на різних етапах в бойових умовах; навичками надання домедичної допомоги постраждалим і пораненим при основних невідкладних станах; адаптації, прийняття обґрунтованих рішень та дії в екстремальних ситуаціях; навичками міжособистісної взаємодії в малих тактичних групах; запобігання стресовим ситуаціям та психологічним розладам.

Тематичний план лекцій із зазначенням основних питань, що розглядаються на лекції

№о п/п	Назва теми	Кількість годин
Модуль «Основи тактичної медицини»		
1	Основи тактичної медицини. Міжнародна концепція TCCC (Tactical Combat Casualty Care). Тактичне	2

	медичне спорядження. Тактична медицина та підготовка особового складу Збройних Сил України. Міжнародні концепції та спроможності медичної допомоги пораненим відповідно до стандартів НАТО. Імперативи тактичної медицини та принципи допомоги пораненим в умовах бойових дій. Етапи надання домедичної допомоги пораненим в бойових умовах. Тактичне медичне спорядження та правила поводження з ним. Засоби тактичного бойового догляду.	
2	Тактична допомога в бойових умовах (Фази: I CUF; II TFC). Зупинка і контроль масивних кровотеч. Огляд постраждалого. Алгоритм MARCH. Допомога пораненому та безпека в бойових умовах під вогнем (Фаза I CUF). Огляд постраждалого за алгоритмом CABС. Визначення рівня свідомості за шкалою AVPU. Застосування джгута (турнікету) (Combat Application Tourniquet, CAT) при масивних кровотечах під вогнем у порядку само і взаємодопомоги. Зупинка кровотечі з використанням пристрою типу iTClamp. Тактична польова допомога (Фаза II TFC). Допомога в зоні тактичного укриття за алгоритмом MARCH. Зупинка та контроль масивних кровотеч в тактичних умовах. Конверсія кровоспинного турнікету. Контроль кровотеч за допомогою гемостатичних засобів.	2
3	Забезпечення прохідності дихальних шляхів і відновлення дихання. Циркуляція. Бойові травми. Рани та ушкодження. Алгоритм PAWS. Забезпечення прохідності дихальних шляхів та відновлення дихання за алгоритмом MARCH A - (Airway). Ускладнення дихання та допомога за алгоритмом MARCH R - (Respiration). Кровообіг (CIRCULATION) за алгоритмом MARCH. Геморагічний шок. Попередження гіпотермії. Уражаюча дія та наслідки застосування: вогнепальної зброї; зброї вибухової дії; запалювальних речовин. Бойові травми. Поранення та ушкодження голови та ока. Травматичний шок. Алгоритм P.A.W.S. Знеболювання (P). Антибіотики (A). Рани (W) та ушкодження. Асептика і антисептика.	2
4	Медична евакуація та медичне сортування поранених в бойових умовах. Організація медичної служби та медичного забезпечення військових підрозділів. Евакуація поранених та етапи медичної евакуації. Організація та проведення медичної евакуації. Медичне сортування: сутність, види та особливості. Сортувальні	2

	ознаки і категорії. Групи пріоритету для медичного сортування. Правила сортування. Основи організації медичного забезпечення. Лікувально-евакуаційне забезпечення військ. Структура та завдання медичної служби механізованої бригади. Організаційні принципи роботи стабілізаційного пункту.	
Разом		8 годин

Тематичний план семінарських занять із зазначенням основних питань, що розглядаються на семінарському занятті.

Теми семінарських занять програмою не передбачені.

Тематичний план практичних занять із зазначенням основних питань, що розглядаються на практичному занятті

№з/п	Назва теми	Кількість годин
Модуль «Основи тактичної медицини»		
1	Основи тактичної медицини. Принципи TCCC (Tactical Combat Casualty Care). Тактична медицина та підготовка особового складу Збройних Сил України. Міжнародні концепції та спроможності медичної допомоги пораненим відповідно до стандартів НАТО. Імперативи тактичної медицини та принципи допомоги пораненим в умовах бойових дій. Етапи надання домедичної допомоги пораненим в бойових умовах.	2
2	Тактичне медичне спорядження. Індивідуальні й групові засоби бойового догляду. Тактичне медичне спорядження та правила поводження з ним. Групове тактичне медичне спорядження та його комплектації. Правило комплектування індивідуальної тактичної аптечки (BRIG 4x4). Навички та засоби тактичного бойового догляду Тактичне спорядження для евакуації поранених.	2
3	Допомога у бойових умовах під вогнем (Фаза I CUF). Катастрофічні кровотечі та застосування джгутів. Загальні принципи та правила допомоги пораненому та безпеки в бойових умовах під вогнем. Огляд постраждалого за алгоритмом CABС та визначення рівня свідомості за шкалою AVPU. Застосування джгута (турнікету) (Combat Application Tourniquet, CAT) при масивних кровотечах під вогнем. Тимчасова зупинка кровотечі в червоній зоні у порядку само- і взаємодопомоги. Зупинка зовнішньої кровотечі з	2

	використанням пристрою типу iTClamp.	
4	Тактична польова допомога (Фаза II TFC) і алгоритм MARCH. Контроль масивних кровотеч у тактичних умовах. Фаза II: Тактична польова допомога (TFC – Tactical Field Care) та заходи безпеки. Допомога в зоні тактичного укриття за алгоритмом MARCH. Поняття, ознаки та способи зупинки зовнішніх критичних кровотеч. Контроль масивних кровотеч і застосування джгута (турнікету) для зупинки кровотечі в тактичних умовах. Зупинка кровотечі за допомогою еластичних гумових джгутів Есмарха та імпровізованих джгутів. Конверсія кровоспинного турнікету в зоні тактичного укриття (непрямої загрози). Контроль кровотеч за допомогою гемостатичної пов'язки (тампонування рани) та тиснучої пов'язки (бандажу).	2
5	Прохідність дихальних шляхів і відновлення дихання в тактичних умовах. Контроль та забезпечення прохідності дихальних шляхів та відновлення дихання. Забезпечення прохідності дихальних шляхів та відновлення дихання за алгоритмом MARCH A - (Airway). Прийоми для забезпечення прохідності дихальних шляхів. Назофарингеальний повітровід: техніка введення. Виконання штучної вентиляції легень. Переведення пораненого в стабільне положення. Протидія ускладненням дихання, що загрожують життю. Ускладнення дихання та допомога за алгоритмом MARCH R - (Respiration). Відкритий пневмоторакс: причини та особливості надання допомоги. Напружений пневмоторакс: ознаки та особливості надання допомоги. Виконання пункційної декомпресії грудної клітини при напруженому пневмотораксі.	2
6	Циркуляція. Геморагічний шок. Попередження гіпотермії. Моніторинг за алгоритмом MARCH. Внутрішня кровотеча. Причини, види і ознаки, допомога. Кровообіг (CIRCULATION) за алгоритмом MARCH. Геморагічний шок, причини виникнення та клінічна картина. Ступені та оцінювання шоку. Об'єм циркулюючої крові. Шоковий індекс. Надання екстреної медичної допомоги пораненим з геморагічним шоком. Попередження гіпотермії. Контроль і спостереження за алгоритмом MARCH.	2
7	Бойові травми. Уражаюча дія та наслідки застосування сучасної зброї. Бойові травми мінно-вибухової дії та їх особливості.	2

	Уражаюча дія та наслідки застосування вогнепальної зброї. Уражаюча дія звичайної зброї вибухової дії. Уражаюча дія запалювальних речовин. Втрати особового складу військ в умовах бойових дій. Наслідки використання сучасної зброї та вплив на характер уражень.	
8	Травми голови та ока. Поранення живота. Травматичний шок. Травми та ушкодження голови. Поранення та ушкодження ока. Поранення та ушкодження живота. Травматичний шок: перебіг та принципи надання допомоги. Знеболення пораненого для запобігання травматичного шоку.	2
9	Алгоритм Р.А.W.S. Рани. Переломи. Ушкодження. Засоби іммобілізації. Алгоритм Р.А.W.S. Знеболювання (Р). Антибіотики (А). Рани (W) та ушкодження. Асептика і антисептика. Переломи та ушкодження. Засоби іммобілізації. Шинування (S). Ушкодження хребта і тазу: іммобілізація і транспортування.	2
10	Термічні та хімічні ураження. Крайні температури. Опіки, класифікація, загальні ознаки, правила, особливості. Допомога при термічних опіках, термоінгалаційних ураженнях, гіпертермії. Допомога при хімічних опіках, ураженнях лугами і кислотами. Допомога при відмороженнях, траншейній стопі, замерзанні.	2
11	Бойові вогнесуміші. Отруєння. Допомога при ураженнях, що викликані бойовими вогнесумішами, напалмом. Отруєння. Отруєння: загальні ознаки, правила, особливості. Допомога при отруєннях грибами, харчових отруєннях невідомого походження. Ботулізм. Допомога при отруєннях похідними нафти і газу, невідомими психотропними речовинами. Допомога при отруєннях бойовими газами не смертельної дії.	2
12	Медична евакуація поранених в бойових умовах. Евакуація поранених та етапи медичної евакуації. Організація та проведення медичної евакуації. Планування евакуації та оцінка факторів ризику. Підготовка до евакуації. Комунікація та документація. Етапність надання медичної допомоги пораненим та травмованим в порядку цивільно-військової взаємодії.	2
13	Медичне сортування поранених на етапі медичної евакуації. Медичне сортування: сутність та особливості. Види медичного сортування. Сортувальні ознаки. Сортувальні	2

	категорії. Групи пріоритету для медичного сортування. Правила сортування та роль бійця рятувальника.	
14	Організація медичної служби та медичного забезпечення військових підрозділів. Основи організації медичного забезпечення військ. Лікувально-евакуаційне забезпечення військ. Структура та завдання медичної служби. Організаційні принципи роботи медичного пункту батальйону. Визначення потреб медичного забезпечення відповідно до санітарних втрат. Сучасні ознаки та особливості умов функціонування медичної служби.	2
15	Організація роботи медичного персоналу санітарного транспорту. Функціональні обов'язки бойових медиків. Завдання та обов'язки санітарів за функціональним призначенням. Особливості роботи стрільців-санітарів (бойових рятувальників). Розшук поранених під час обстеження поля бою, переміщення поранених.	
16	Тактична допомога та безпека в бойових умовах. Допомога при невідкладних станах екзогенного походження. Тактична безпека і дії у малих тактичних групах. Правила допомоги та безпеки, що рятують життя. Допомога та безпека при невідкладних станах та ураженнях в умовах бойових дій (ураження електричним струмом та блискавкою, утопленні).	2
17	Допомога при невідкладних станах ендогенного походження. Допомога та безпека при невідкладних станах ендогенного походження, викликаних гострими порушеннями серцево-судинної системи, внутрішніх органів і систем, порушеннями метаболічних процесів. Гостре порушення серцевого та мозкового кровообігу.	2
18	Реакції підвищеної чутливості на введення медичних препаратів. Причини виникнення реакцій підвищеної чутливості на зовнішні чинники та введення медичних препаратів, їх типи, механізми розвитку. Анафілактичний шок (анафілаксія). Набряк Квінке. Втрата свідомості. Колапс. Протоколи надання невідкладної допомоги в тактичних умовах.	2
19	Бойовий стрес, бойова втома і розлади поведінки. Стресостійкість. Розлади поведінки військовослужбовців під час ведення бойових дій. Поняття про бойовий стрес, бойову втому. Характерні ознаки бойового стресу.	2

	Допомога та заходи безпеки при бойовому стресі. Розпізнавання бойового стресу. Загальні правила допомоги при бойовому стресі. Критерії та принципи допомоги в залежності від ступеня важкості стресових реакцій.	
20	Підсумковий модульний контроль знань	2
Разом		40

Самостійна робота

№ з/п	Тема	Кількість годин
1	Підготовка до практичних занять – теоретична підготовка та опрацювання практичних навичок	30
2	Підготовка до підсумкового модульного контролю	6
3	Опрацювання тем, що не входять до плану аудиторних занять (перелік) 1. Спроможності стандартизації військово-медичного забезпечення у країнах - членах НАТО. 2. Цивільно-військове співробітництво щодо організації медичного забезпечення військ (сил).	6
Разом		42

Індивідуальні завдання

Індивідуальні завдання програмою не передбачені.

Перелік теоретичних питань для підготовки здобувачів вищої освіти до підсумкового модульного контролю.

Модуль «Основи тактичної медицини»

1. Основи тактичної медицини. Принципи TCCC (Tactical Combat Casualty Care).
2. Міжнародні концепції та спроможності медичної допомоги пораненим відповідно до стандартів НАТО.
3. Імперативи тактичної медицини та принципи допомоги пораненим в умовах бойових дій.
4. Етапи надання домедичної допомоги пораненим в бойових умовах.
5. Тактичне медичне спорядження. Індивідуальні й групові засоби бойового догляду.
6. Допомога у бойових умовах під вогнем (Фаза I CUF). Катастрофічні кровотечі та застосування джгутів.
7. Загальні принципи та правила допомоги пораненому та безпеки в бойових умовах під вогнем.
8. Тактична польова допомога (Фаза II TFC) і алгоритм MARCH. Контроль масивних кровотеч у тактичних умовах.

9. Фаза II: Тактична польова допомога (TFC – Tactical Field Care) та заходи безпеки.

10. Допомога в зоні тактичного укриття за алгоритмом MARCH.

11. Поняття, ознаки та способи зупинки зовнішніх критичних кровотеч.

12. Прохідність дихальних шляхів і відновлення дихання в тактичних умовах.

13. Ускладнення дихання та допомога за алгоритмом MARCH R - (Respiration).

14. Відкритий пневмоторакс: причини та особливості надання допомоги.

15. Напружений пневмоторакс: ознаки та особливості надання допомоги.

16. Внутрішня кровотеча. Причини, види і ознаки, допомога.

17. Кровообіг (CIRCULATION) за алгоритмом MARCH.

18. Геморагічний шок, причини виникнення та клінічна картина. Ступені та оцінювання шоку.

19. Надання екстреної медичної допомоги пораненим з геморагічним шоком.

20. Гіпотермія. Загрози і наслідки гіпотермії. Запобігання гіпотермії.

21. Уражаюча дія та наслідки застосування сучасної зброї.

22. Бойові травми мінно-вибухової дії та їх особливості.

24. Травми та ушкодження голови .

25. Поранення та ушкодження ока.

26. Поранення та ушкодження живота.

27. Травматичний шок: перебіг та принципи надання допомоги. Знеболення пораненого для запобігання травматичного шоку.

28. Алгоритм P.A.W.S. Знеболювання (P). Антибіотики (A).

29. Рани (W) та ушкодження. Асептика і антисептика.

30. Переломи та ушкодження. Засоби іммобілізації. Шинування (S).

31. Ушкодження хребта і тазу: іммобілізація і транспортування.

32. Опіки, класифікація, загальні ознаки, правила, особливості.

33. Допомога при термічних опіках, термоінгалаційних ураженнях, гіпертермії.

34. Допомога при хімічних опіках, ураженнях лугами і кислотами.

35. Допомога при ураженнях, що викликані бойовими вогнесумішами, напалмом.

36. Допомога при відмороженнях, траншейній стопі, замерзанні.

37. Отруєння: загальні ознаки, правила, особливості.

38. Допомога при отруєннях грибами, харчових отруєннях невідомого походження. Ботулізм.

39. Допомога при отруєннях похідними нафти і газу, невідомими психотропними речовинами.

40. Допомога при отруєннях бойовими газами не смертельної дії.

41. Евакуація поранених та етапи медичної евакуації.

42. Організація та проведення медичної евакуації.

43. Планування евакуації та оцінка факторів ризику.

44. Підготовка до евакуації. Комунікація та документація.

45. Етапність надання медичної допомоги пораненим та травмованим в порядку цивільно-військової взаємодії.

47. Медичне сортування: сутність та особливості.
48. Види медичного сортування. Сортувальні ознаки. Сортувальні категорії. Групи пріоритету для медичного сортування.
49. Правила сортування та роль бійця рятувальника.
50. Основи організації медичного забезпечення військ.
51. Лікувально-евакуаційне забезпечення військ. Види медичної допомоги в системі лікувально-евакуаційного забезпечення.
52. Структура та завдання медичної служби механізованої бригади.
53. Організаційні принципи роботи медичного пункту батальйону.
54. Планування та оцінка медичного забезпечення механізованої бригади.
56. Медичний пост роти (взводу), пост санітарного транспорту.
57. Функціональні обов'язки бойових медиків роти (взводу).
58. Завдання та обов'язки санітарів за функціональним призначенням.
59. Особливості роботи стрільців-санітарів (бойових рятувальників).
60. Розшук поранених під час обстеження поля бою.
61. Обов'язки санітарів, що виконують функції санітарів-носіїв.
62. Тактична безпека і дії у малих тактичних групах.
63. Правила допомоги та безпеки, що рятують життя.
64. Допомога та безпека при невідкладних станах та ураженнях в умовах бойових дій (ураження електричним струмом та блискавкою, утопленні).
65. Допомога при невідкладних станах ендогенного походження, викликаних гострими порушеннями серцево-судинної системи.
66. Допомога при невідкладних станах ендогенного походження, викликаних гострими порушеннями внутрішніх органів і систем.
67. Реакції підвищеної чутливості на введення медичних препаратів. Протоколи надання невідкладної допомоги в тактичних умовах.
68. Бойовий стрес, бойова втома і розлади поведінки.
69. Допомога та заходи безпеки при бойовому стресі.

Перелік практичних навичок до підсумкового модульного контролю.

Модуль «Основи тактичної медицини»

1. Проведення первинного огляду пораненого, оцінка стану пораненого.
2. Зупинка кровотечі з ран шиї.
3. Зупинка кровотечі з рани тулуба.
4. Зупинка кровотечі з ран кінцівок.
5. Зупинка кровотечі з ран верхньої кінцівки (взаємодопомога).
6. Зупинка кровотечі з ран нижньої кінцівки (взаємодопомога).
7. Зупинка кровотечі за допомогою спеціальних джгутів (самодопомога).
8. Волочіння пораненого однією особою в положенні лежачи.
9. Волочіння пораненого двома особами.
10. Евакуація поранених із сектору обстрілу до сектору укриття.
11. Проведення серцево-легеневої реанімації.
12. Переведення пораненого в стабільне положення.
13. Накладання пов'язки з повітря-непроникної тканини при пораненні грудної клітки (спеціальної оклюзійної пов'язки при пневмотораксі).

14. Проведення декомпресії грудної клітки за допомогою голки при напруженому пневмотораксі.
15. Накладання джгута на кінцівки.
16. Накладання пов'язки на голову.
17. Накладання пов'язки на живіт.
18. Оцінка параметрів рани.
19. Зупинка кровотечі з рани тулуба за допомогою гемостатичних засобів (само- та взаємодопомога).
20. Зупинка кровотечі з рани кінцівки за допомогою спеціальних перев'язувальних пакетів (само- та взаємодопомога).
21. Надання медичної допомоги при травматичних ушкодженнях опорно-рухової системи в бойових умовах.
22. Проведення іммобілізації шиї, хребта та кінцівок.
23. Проведення евакуації пораненого.
24. Проведення медичного сортування.
25. Заповнення медичної картки пораненого.
26. Проведення підготовки до евакуації. Запобіжні заходи. Закріплення крапельниць та іншого обладнання під час евакуації.
27. Використання шийних комірців.
28. Заповнення запиту на медичну евакуацію.
29. Проведення обстеження і оцінювання стану пораненого та хворого.
30. Визначати стан функцій організму.
31. Проведення базового реанімаційного комплексу.
32. Проведення відновлення прохідності дихальних шляхів.
33. Проведення серцево-легеневої реанімації. Інтенсивна терапія пораненим та хворим на догоспітальному етапі.
34. Знати особливості сучасних вогнепальних поранень.
35. Знати види та принципи дії вогнепальної зброї.
36. Знати типи та особливості застосування мінно-вибухових пристроїв.
37. Володіти навичками запобігання ризикам і розпізнавання мінно-вибухових пристроїв.
38. Знати алгоритми дій у разі виявлення мінно-вибухових пристроїв.
39. Знати види та особливості зброї масового ураження.
40. Володіння засобами індивідуального захисту від зброї масового ураження.
41. Надання невідкладної допомоги пораненим при загрозі розвитку невідкладних станів, спричинених гострими порушеннями серцевого та мозкового кровообігу.
42. Розпізнавання причин виникнення реакцій підвищеної чутливості на зовнішні чинники та введення медичних препаратів, їх типів.
43. Надання невідкладної допомоги при анафілактичному шоці, набряку Квінке, втраті свідомості, колапсі.
44. Надання невідкладної допомоги військовослужбовцям з ознаками бойового стресу різного ступеню.

Методи навчання

1. Лекція.

2. Самонавчання.
3. Пояснення.
4. Демонстрації.
5. Консультації.
6. Тренінгові навчання.

Форми та методи оцінювання

Поточний контроль: усне опитування, тестування.

Самоконтроль;

Підсумковий контроль: ПМК

Система поточного та підсумкового контролю

Поточний контроль здійснюється на кожному практичному занятті відповідно конкретним цілям з кожної теми.

При оцінюванні засвоєння кожної теми дисципліни здобувачу вищої освіти виставляється оцінка за чотирибальною (традиційною) шкалою з урахуванням стандартизованих, узагальнених критеріїв оцінювання знань здобувачів вищої освіти (https://pdmu.edu.ua/storage/department-npr/docs_links/NMQ6RVrpAGYuKpw1JoSJApnMMMwbKdxQN9FC2hu.pdf). Оцінка успішності є інтегрованою (оцінюються всі види роботи здобувача вищої освіти, як при підготовці до заняття, так і під час заняття) за критеріями, які доводяться до відома здобувачів вищої освіти на початку вивчення дисципліни.

Конвертація оцінки за традиційною 4-бальною шкалою у багатобальну (максимум 120 балів) конвертовану сумарну оцінку поточної успішності за модуль проводиться лише після поточного заняття, яке передуює підсумковому модульному контролю.

Мінімальна конвертована сума балів поточної успішності складає 72 бали.

Форма підсумкового контролю успішності навчання – підсумковий модульний контроль (ПМК).

ПМК здійснюється після завершення вивчення програмного матеріалу модуля на останньому контрольному занятті з модуля.

До ПМК допускають здобувачів вищої освіти, які набрали необхідну мінімальну кількість балів впродовж поточного контролю (середній бал успішності 3,0 і вище), не мають невідпрацьованих пропусків практичних занять.

До підсумкового модульного контролю допускаються здобувачі вищої освіти, які відвідали всі заняття (або відпрацювали пропущені заняття у встановленому порядку) і набрали конвертовану суму балів, не меншу за мінімальну – 72 бали. Якщо за результатами поточної успішності здобувач вищої освіти набрав 72 бали він допускається до складання ПМК.

Форма проведення підсумкового модульного контролю включає контроль теоретичної і практичної підготовки. Перелік питань до ПМК доводиться до здобувачів вищої освіти на початку вивчення дисципліни.

Результат ПМК оцінюється у балах і в традиційну 4-бальну оцінку не конвертується. Максимальна кількість балів ПМК складає 80 балів.

Мінімальна кількість балів ПМК, при якій контроль вважається складеним складає 50 балів. Максимальна кількість балів за модуль складає 200 балів (з них до 120 балів за поточну успішність). Оцінка за модуль визначається як сума оцінок поточної навчальної діяльності у балах та оцінки підсумкового модульного контролю також у балах, що виставляється при оцінюванні теоретичних знань та практичних навичок відповідно до переліків визначених програмою дисципліни. Здобувач вищої освіти, який за результатами складання ПМК отримав результат менший за 50 балів, зобов'язаний перескласти ПМК згідно з графіком не більше 2-х разів. У разі незгоди здобувача вищої освіти з оцінкою, отриманою за ПМК, здобувач вищої освіти має право подати апеляцію (у відповідності до «Положення про апеляцію результатів підсумкового контролю знань здобувачів вищої освіти» https://pdmu.edu.ua/storage/department-npr/docs_links/8Egpm18X2hOVGI4OURn5Agzg1wbb6RhYwFXPhHuB.pdf).

Отримані бали за модуль науково-педагогічний працівник виставляє у «Відомість підсумкового модульного контролю» та індивідуальний навчальний план студента.

Методичне забезпечення

1. Силабус;
2. Матеріали для контролю знань, умінь і навичок здобувачів вищої освіти: тести різних рівнів складності.
3. Мультимедійні презентації лекцій.
4. Алгоритми відпрацювання практичних навичок.
5. Підбірка відеоматеріалів.

Рекомендована література

Базова:

1. Карамішев Д., Гордієнко Л. Тактична медицина та безпека в умовах бойових дій: навч. посіб. Львів : «Магнолія 2006», 2023. – 320 с.
2. Гордієнко Л.П., Шепітько К.В., Рожнов В.Г., Полив'яна О.А. Домедична допомога, підтримка життєдіяльності потерпілого при зупинці дихання і кровообігу : навч. посіб. Полтава: ФОП Петренко І. М., 2022. – 144 с.
3. Організація медичного забезпечення військ: підручник / Бадюк М.І. та ін.; за ред. В.В. Паська. Київ: КНТ, 2022. 430 с.
4. Перша екстрена і тактична медична допомога на догоспітальному етапі: навч. посіб. ; за ред. В.С. Тарасюка. – 4-е вид., стер. – К.: ВСВ «Медицина», 2021. – 504 с.

Допоміжна:

1. Управління повсякденною діяльністю медичної служби: Підруч. для слухачів Укр. військово-мед. акад. / М.І. Бадюк, В.В. Солярик, Т.А. Бібік, М.В. Матвійчук, О.О.Ляшенко // За ред. М.І. Бадюка. - Вид. 2-ге, перероб. і допов. - Київ: Чалчинська Н.В., 2020. - 507 с.
2. Екстрена та невідкладна медична допомога : підручник / О. А. Льовкін, В. І. Перцов. – Львів : Видавець Марченко Т. В., 2023. –212 с.

3. Домедична допомога в екстремальних ситуаціях та медичний захист населення в надзвичайних ситуаціях: навч. посібник / Гринзовський А.М., Волянський П.Б., Колашченко С.І. – К.: СКІФ, 2023. – 216 с.

4. Підручник тактичної бойової допомоги потерпілим. Київ: Центр учбової літератури, 2022. — 124 с.

Інформаційні ресурси:

1. Про затвердження Воєнно-медичної доктрини України : Постанова Кабінету Міністрів України від 31.10.2018 р. № 910. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/910-2018-%D0%BF#Text>

2. Про затвердження Методичних рекомендацій щодо надання екстреної медичної допомоги постраждалим на догоспітальному етапі в умовах бойових дій/воєнного стану : наказ Міністерства охорони здоров'я України від 15.03.2022 р. № 488. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0488282-22%23Text#Text>

3. Рекомендації з тактичної допомоги пораненим в умовах бойових дій для медичного персоналу (Tactical Combat Casualty Care Guidelines for Medical Personnel) 15 грудня 2021. URL : https://drive.google.com/file/d/1S1JorF4rsB_XcZkPFxPltzT01o2i_IVo/view?fbclid=IwAR2XT9BqRuitt9q6cbYtH0GrSdPSn8SM_dYZGrHmSSnnIzKg2xaTI-FQ1pg&pli=1

4. ТССС-курс тактичної медицини. URL : <https://tccc.org.ua/>

Розробники:

Карамишев Дмитро Васильович - професор закладу вищої освіти кафедри медицини катастроф та військової медицини, к.мед.н., доктор наук з державного управління, професор;

Гордієнко Людмила Петрівна – завідувач кафедри медицини катастроф та військової медицини, к.мед.н., доцент;

Моїсєєва Наталія Віталіївна – доцент закладу вищої освіти кафедри медицини катастроф та військової медицини, к.мед.н.